

Hvad i alverden er meningen

En antologi om at leve med kronisk sygdom og handicap, baseret på den kristne trostradition, har givet anmelderen udfordringer. Han siger dog: spændende.

En udfordrende antropologi om at leve med kronisk sygdom og handicap, som overvejende er skrevet af præster/teologer med sjælesorgsbaggrund samt enkelte psykologer. Det er både en spændende og stor udfordring at skulle anfælde ”Hvad i alverden er meningen? Om at leve med kronisk sygdom og handicap” til en psykologisk faggruppe.

Spændende, fordi bogen på mange måder giver os et sjældent og direkte indblik i, hvordan faggrupper, vi tværfagligt samarbejder tæt med, håndterer ”vores” begreber som identitet, sorgteori, depression, kognitiv terapi, skam/skyld, coping, meningsbegrebet osv. – og hvordan psykologisk teori historisk siver ind i og tit i forenklet form optages og anvendes af disse. Kognitiv terapi på syv linjer.

Svært, fordi teologerne har andre ”akademiske” spilleregler end os i forhold til begrebsdefinition, dokumentation af påstande, anvendelse af forskning, angivelse af kilder, kritiske bedømmelser osv. Og de har også tilgang til et langt bredere spektrum af tilgængelige ressourcer, idet det er legitimt at bruge en lignelse, en hverdagshistorie, materiale fra Biblen samt lidt udokumenteret empiri/talmateriale mv. ind – for at illustrere et tema.

Bogens målgruppe er bred: kronisk handicappede, akut ramte, alvorlige sygdomsramte, pårørende samt professionelle i området. Målgruppen er vigtig at holde sig for øjet under læsningen. Kan den bruges af dem, hvis livskastethed er at leve med en vanskelig krop?

Glemt af Gud?

Bogen er delt op i to hovedafsnit: den psykiske/socialt dimension – og den åndelige. Jeg vil egentlig anbefale psykologlæseren, at begynde med sidst nævnte.

Her trækkes vi direkte ind i den kristne troskonstruktion. Gud er! Vi mennesker er ”beåndet” (eller belastet) med højere bevidsthed end ”dyret”, som instinktdrevet lever dets liv/møder sin død.

Artiklerne belyser fra forskellige vinkler meningsbegrebet,

når det udfordres af kronisk sygdom (truende/utidig død) i Guds velordnede skaberværk. Når den universelle godhed punkteres af ”det onde” – af ubærlig lidelse. Hvordan kan Han lade det ske? Hvor er retfærdigheden? Og hvorfor er han tavs, når jeg retter mine bønner mod ham og trygler om miraklet, der flytter mig tilbage til de længelevendes domæne? ”Dumme skid?” Eller har han en plan om sende mig dybere ned/ind i mine sjælerum, teste min ydmyghed og sande overgivelse til troen?

Jobs bog gennemsynder relevant mange af artiklerne. Løgstrup empatiske forståelsesunivers danner baggrund for relationsmødet og spejlingen. Kierkegaard stikker hovedet frem. Og igen og igen trækkes Frankls meningsunivers/meningsteori fra hans prøvelser i koncentrationslejrhelvedet frem.

Især artiklen: ”Hvad i alverden er meningen?” (af psykolog Dorte Toudal Viftrup) er fremragende i at belyse hans stadige, fantastiske aktualitet, når vi møder ubærlig lidelse. I artiklerne bruges konstant lignelser om tro og håb og mirakelhelbredelser beskrevet i Bibelen. Jesus – den store terapeut. ”Stå op. Tag din bære og gå!”

Det er lidt af en lise at læse Niels Christian Hvidt artikel om religiøs coping (Kenneth Pargament). Her er der teoriudfoldelse og brug af undersøgelser. Vi er på hjemmebane.

Det er udfordrende læsning for en ældre psykolog, som måske efterhånden ubevidst har baseret hele sit forståelseshorisont i den evidensbaserede virkelighed, men som samtidig også historisk er et produkt af en indremissionsk opdragelse i det mørke Vendsyssel – hvor Guds fordømmende øje bare så alt.

Viden, der blev væk

Det centrale i antropologien er selvfølgelig, om den, der er ramt af kronisk sygdom, kan bruge tros-/meningsteologien i at leve og mestre sit liv med handicapet. Det er umuligt at bedømme. Men gudskelov. Læseren får valget!

I bogen tages der udelukkende udgangspunkt i kristent teologi. Det kunne have været spændende med en buddhistisk

indfaldsvinkel, hvor lidelsesbegrebet (og medfølelse/compassion) er centralt, og som vi nu ser udfoldet i tidens markedsdominerende mindfulness teorier.

Første halvdel af bogen er også svær at anmelde. Flere af artiklerne, der dækker ”kroniker-temaer” som identitet, afmagt, sorg, depression, skam, stigmatisering, parforholdets og singlelivets udfordringer, er snakkende (udokumenterede) – og lidt sørgeligt. Flere af dem afspejler, at vi har ophobet kæmpe områder af psykologisk viden (om fx børn som pårørende), som tilsyneladende aldrig har forladt elfenbenstårnet og er blevet transformeret til almen, opkvalificerende viden. En undtagelse er artiklen: ”At vokse op med kronisk sygdom eller handicap”. Den er bare flot.

Igen. Måske er artiklerne ok i forhold til dem, der nu lever konfronteret med den besværlige, handicappede krop og forsøger at finde ny livskvalitet under disse betingelser?

Den fraværende død

I antropologien skelnes ikke mellem forskellige somatiske handicappegrupper. Der fokuseres på de fælles livsbetingelse i forhold til ikke længere at være ”rask levende”. På den situation, hvor

kroppen i den grad sætter ”kastetheds-grænserne” både psykisk, socialt og åndeligt. Stigmatiseringen. Det er indimellem problematisk. Der er jo forskel på at være blind, have gigt eller at leve sit liv i håbet om, at man snart kan få en ny nyre, at kemoen virker osv.

En sidste pointe. Døden brillerer i den grad med sit fravær i de fleste af artiklerne. Det er selvfølgelig en personlig lettelse, at man kan være kronisk syg, uden at ”tidlig død” ryger helt op på skærmen. Men måske afsejler det høje dødstabuniveau også, at det er de professionelles stemmer, vi hører – og ikke dem, der faktisk lever med lidelsen/angsten for det næste attack og mørket forude.

Spændende. Udfordrende antropologi.

Kender de yngre generationer af psykologer mon bibelfiguren, lidelsesmesteren Job? Han kan slås op på Google. Han er langt mere spændende end Lazarus – altså ham psykologen, der blev berømt på at sælge stressteori. ■

Niels Peter Agger

BOGDATA

Lisbeth Riisager Henriksen (red.): *Hvad i alverden er meningen?*
Om at leve med kronisk sygdom og handicap. Unitas Forlag. 2011.